

Literatura

Text Nového zákona

- Nestle-Aland. *Novum Testamentum Graece*. Post Eberhard Nestle et Erwin Nestle editione vicesima septima revisa communiter ediderunt Barbara et Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. NA²⁷ Martini, Bruce M. Metzger. Apparatum criticum novis curis elaboraverunt Barbara et Kurt Aland una cum Instituto Studiorum Textus Novi Testamenti Monasterii Westphaliae. 27. rev. Aufl., Stuttgart 1993, 9. korr. Dr., Stuttgart 2006
- GNT⁴ *The Greek New Testament*. Ed. by Barbara Aland, Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. UBS⁴ Martini, and Bruce M. Metzger in cooperation with the Institute for New Testament Textual Research, Münster/Westphalia, 4th rev. ed., Stuttgart 1993, 11th impr., Stuttgart 2006

26. vydání Nestlé-Aland (NA²⁶) má stejný text jako NA²⁷ a podobně i GNT³ má stejný text jako GNT⁴ (citované někdy jako UBS³ a UBS⁴). Texty GNT⁴ a NA²⁷ se téměř neliší, rozdíl je v interpunkci, velkých a malých písmenech a v pravopisu několika málo slov. Hlavní rozdíl mezi oběma edicemi je v kritickém aparátu. GNT⁴ je určen pro překladatele, proto uvádí mnohem méně textových variant a vybrány jsou vesměs ty, které se mohou podstatným způsobem projevit při překladu. Doklady jednotlivých variant jsou však detailnější než v NA²⁷.

GNT i NA existují také v praktické formě, kde na konci je připojen stručný řecko-anglický slovník (Newman, cca 200 stran). Následující vydání GNT obsahuje v poznámkách pod čarou významy všech slov, které se vyskytují méně než třicetkrát, slovník (opět Newman) je tedy více „při ruce“.

- Newman, Barclay M. *The UBS Greek New Testament. A Reader's Edition*. Hendrickson Publishers, 2007.

Slovníky

- Bauer, Walter. *Griechisch–deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*. 6., völlig neu bearbeitete Auflage im Institut für neutestamentliche Textforschung/Münster unter besonderer Mitwirkung von Viktor Reichmann, herausgegeben von Kurt Aland und Barbara Aland. Berlin, New York, Walter de Gruyter, 1988.
- BDAG Danker, F. W. *A Greek–English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*. 3rd ed. Based on Walter Bauer's *Griechisch–deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*, 6th ed., ed. Kurt Aland and Barbara Aland, with Viktor Reichmann and on previous English editions by W. F. Arndt, F. W. Gingrich, and F. W. Danker. Chicago, London. The University of Chicago Press, 2000. (anglický vylepšený překlad Bauera)
- Tichý, Ladislav. *Slovník novozákonní řečtiny*. Olomouc, Mgr. Jiří Burget, 2001.
- Louw, Johannes E.; Nida, Eugene A. *Greek–English Lexicon of the New Testament based on Semantic Domains*. 2 vols. 2nd ed., New York, United Bible Societies, 1988, 1989.
- Souček, Josef B. *Řecko–český slovník k NZ*. Praha, Kalich, 2003.
- NIDNTT Brown, C. *The New International Dictionary of New Testament Theology*. 4 vols. Grand Rapids, Zondervan, Exeter, Paternoster, 1975–79.
- EDNT Balz, Horst; Schneider, Gerhard. *Exegetical Dictionary of the New Testament*. 3 vols. Michigan, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, 1999.
- TWNT Kittel, Gerhard. *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*. Band I – X. Stuttgart, Verlag von W. Kohlhammer, 1966.
- TDNT Kittel, Gerhard; Friedrich, Gerhard. Bromiley, Geoffrey William (transl. & ed.). I – X. *Theological Dictionary of the New Testament*. Wm. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, 1964–1976. (anglický překlad TWNT)

- Kittel, Gerhard. *Teologický slovník k Novej zmluve*. 3 díly ze 4: A–H, Θ–N, Ξ–P. Tranoscius, Lipt. Mikuláš v Cirkevnom nakladateľstve, Bratislava, 1986, 1987, 1990. (nedokončený slovenský výťah z TWNT)
- ▣ Lampe, G. W. H. *A Patristic Greek Lexicon*. (1st ed. 1961), 12th impression, Oxford, Clarendon Press. Oxford Univ. Press, 1995.
- Liddell, Henry George; Scott, Robert. *A Greek-English Lexicon*. Rev. and augm. throughout by Henry Stuart Jones, Roderick McKenzie and with the cooperation of many scholars. 9th ed. With a revised supplement. Oxford, Clarendon Press. Oxford University Press, 1996.
- Moulton, J. H.; Milligan, G. *Vocabulary of the Greek Testament*. London, Hodder & Stoughton, 1997. (First printing Hendrickson Publishers' edition, 1930).
- Newman, Barclay M., Jr. *A Concise Greek-English Dictionary of the New Testament*. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1993; United Bible Societies, 1971.
- Trenchard, Warren C. *Complete Vocabulary Guide to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 1998.

Gramatiky

- ▣ Wallace, Daniel B. *The Basics of New Testament Syntax*. Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2000.
- Wallace, Daniel B. *Greek Grammar Beyond the Basics — An Exegetical Syntax of the New Testament*. Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 1996.
- ▣ Zerwick, Maximilian S.J. *Biblical Greek. Illustrated by Examples*. English edition adapted from the fourth latin edition by Joseph Smith S.J. Roma, Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1963. 7th Reprint 2001.
- ▣ Porter, Stanley E. *Idioms of the Greek New Testament*. 2nd ed., Sheffield Academic Press, 1995.
- Moule, C. F. D. *An Idiom Book of New Testament Greek*. 2nd ed., Cambridge University Press, 1959.
- ▣ Černušková, Veronika. *Novozákonní řečtina. Přehled morfologie se základním poučením o fonetice a syntaxi*. Univerzita Palackého, Olomouc, 2002.
- Young, Richard A. *Intermediate New Testament Greek: A Linguistic and Exegetical Approach*. Broadman & Holman Publishers, 1994.
- Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek Grammar*. 2nd ed., Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2003.
- ▣ Muchnová, Dagmar. *Souhrn starořecké gramatiky — klasická řečtina*. Praha, ARRA Print, 2000.
- Blass, Friedrich; Debrunner, Albert; Funk, Robert W. *A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature*. A translation and revision of the ninth–tenth German edition incorporating supplementary notes of A. Debrunner by Robert W. Funk. Chicago – London. University of Chicago Press, 1961.
- BDP ○ Robertson, Archibald T. *A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research*. 4th ed., Nashville, Tennessee, Broadman Press, 1923.
- Moulton, J. H. *A Grammar of New Testament Greek*. Vol. 1, *Prolegomena*. Edinburgh, T. & T. Clark, 1906; 3rd ed., 1908, impression 1998.
- Black, Matthew. *An Aramaic Approach to the Gospels and Acts*. 3rd ed., Oxford, Clarendon, 1967.
- Smyth, H. W. *Greek Grammar*. Harvard University Press, 1920, renewed 1984.
- Niederle, Jindřich; Niederle, Václav; Varcl, Ladislav. *Mluvnice jazyka řeckého*. Praha, Vyšehrad, 1998.
- Burton, Ernest De Witt. *Syntax of the Moods and Tenses in New Testament Greek*. Eugene, Oregon, Wipf and Stock Publishers, March 2003; previously published by The University of Chicago Press, January 1900.
- Vajs, Josef. *Kurs obecné mluvy KOINHC, řeckého jazyka papyrů, ostrak i posv. knih Starého i Nového zákona*. 1934.
- Putnam, Frederic Clarke. *Hebrew Bible Insert. A Student's Guide to the Syntax of Biblical Hebrew*. 2nd ed., Quakertown, PA, Stylus Publishing, 2002.
- Williams, Ronald J. *Hebrew syntax. An Outline*. University of Toronto Press, 1976.

- Gesenius, Wilhelm. *Hebräische Grammatik*. Völlig umgearbeitet von E. Kautzsch. 26., vielfach verbesserte und vermehrte Auflage. Leipzig, Verlag von F. C. W. Vogel, 1896.

Lingvistika

- Matthews, Peter H. *Oxford Concise Dictionary of Linguistics*. Oxford University Press, 2005.
- Lotko, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc, 2003.
- Soulen, Richard N.; Soulen, R. Kendall. *Handbook of Biblical Criticism*. 3rd ed., Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky, 2001.

Klíče

- Rogers, Cleon L., jr. & III. *The New Linguistic and Exegetical Key to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 1998.
- Zerwick, Max S.J.; Grosvenor, Mary D. *A Grammatical Analysis of the Greek New Testament*. Unabridged, 5th, revised edition. Translated, revised, and adapted by Mary D. Grosvenor in collaboration with the author. Roma, Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1996.
- Rienecker, Fritz. *Sprachlicher Schlüssel zum Griechischen Neuen Testament nach der Ausgabe von D. Eberhard Nestle*. 19. Auflage. Giessen/Basel, Brunnen Verlag, 1992.
- *A Translator's Handbook on Paul's Letter to the Ephesians*. United Bible Societies, 1982.
- *A Translator's Handbook on the Gospel Matthew*. United Bible Societies. ... a další díly pokrývající celý NZ
- Bradnock, W. J.; Moulton, H. K. *The Translator's New Testament*. 2nd ed., British and Foreign Bible Society, 1977.

Další pomůcky pro práci s textem Nového zákona

- Schmoller, Alfred. *Handkonkordanz zum Griechischen Neuen Testament*. 8. Auflage, 3. revidierter Druck, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 1994.
- Aland, Kurt. *Synopsis quattuor evangeliorum. Locis parallelis evangeliorum apocryphorum et partum adhibitis edidit Kurt Aland*. Editio quarta decima revisa. Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft, 1995.
- Metzger, Bruce M. *A Textual Commentary on the Greek New Testament*, 2nd ed., United Bible Societies, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 2001. (A Companion Volume to the United Bible Societies' Greek New Testament, Fourth Revised Edition)
- Omanson, Roger L. *A Textual Guide to the Greek New Testament. An Adaptation of Bruce M. Metzger's Textual Commentary for the Needs of Translators*. Hendrickson Publishers, 2006.

Elektronické zdroje

- BibleWorks <http://www.bibleworks.com> (verze 8: \$349)
- Logos Bible Library <http://www.logos.com>
- Encyklopedie textové kritiky <http://www.skypoint.com/members/waltzmn>
- Překlady raněkřesťanských spisů – česky <http://www.fatym.com/taf/knihy/patrol/index.htm>
- Překlady raněkřesťanských spisů – anglicky <http://earlychristianwritings.com>
- Apokryfy <http://www.comparative-religion.com/christianity/apocrypha/new-testament-apocrypha>
- Errata BDAG http://www.ntresources.com/bdag_errata.html
- Gramatiky, slovníky v pdf http://www.textkit.com/greek_grammar.php
- NA <http://www.uni-muenster.de/INTF>
- NA transcripts <http://nttranscripts.uni-muenster.de/AnaServer?NTtranscripts+0+start.anv>
- Program Theophilus www.theophilos.sk
- Program Davar www.davar3.net
- Program Sword <http://www.crosswire.org/sword/software/biblecs/index.jsp>

- NET Bible online <http://net.bible.org/bible.php>
- Jeruzalémská Bible <http://krystal.op.cz/jb>
- Nová Bible kralická <http://www.nbk.cz>
- Nová smlouva (KMS) <http://www.biblecsp.cz>
- New World Translation <http://www.watchtower.org/e/bible/index.htm>
- Problémy LSJ <http://ccat.sas.upenn.edu/bmcr/1997/97.9.08.html>
- Codex Sinaiticus <http://www.codex-sinaiticus.net/en>
- Papyry, textová kritika <http://www.earlham.edu/~seidti/iam>
- Duke Papyrus Archive <http://scriptorium.lib.duke.edu/papyrus>
- Papyry Oxyrhynchus a Herculaneum <http://www.papyrology.ox.ac.uk> evangelia viz: Gospel

Učebnice

- Dobson, John H. *Novozákonní řečtina pro každého*. První české vydání, Biblion, 2002.
- Bartoň, Josef. *Uvedení do novozákonní řečtiny*. 4., upravené vyd., Praha, KLP, 2004.

Další literatura

- Aland, Kurt; Aland, Barbara. *The Text of the New Testament. An Introduction to the Critical Editions and to the Theory and Practice of Modern Textual Criticism*. 2nd ed., Michigan, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, 1995.
- Hájek, Miloslav. *Evangelium podle Matouše. Část I., výklad kapitol 1–9*. Praha, Kalich, 1995.
- ▣ Porter, Stanley E. (ed.) *Handbook to Exegesis of the New Testament*. New Testament tools and studies (32). Leiden, Brill, 1997.
- ▣ Porter, Stanley E.; Evans, Craig A. (ed.) *Dictionary of New Testament Background. A Compendium of Contemporary Biblical Scholarship*. Downers Grove, Illinois, InterVarsity Press, 2000.
- Heller, Jan. *Výkladový slovník Biblických jmen*. ETF UK, CBS AV ČR a UK, Advent-Orion, Vyšehrad, 2003.
- Metzger, Bruce M. *The Text of the New Testament. Its Transmission, Corruption, and Restoration*. 3rd, enlarged ed. New York, Oxford, Oxford University Press, 1992.
- Metzger, Bruce M.; Ehrman, Bart D. *The Text of the New Testament. Its Transmission, Corruption, and Restoration*. 4th ed. Oxford University Press, USA, 2005.
- Noss, Philip A. *A History of Bible Translation*. British and Foreign Bible Society, 2007.
- פספּ לַשֵּׁי הַתּוֹרָה. *S pomocí Boží nová pražská pesachová hagada s poučným výkladem a v překladu rabi Efraima K. Sidona a s učeným doslovem doktora Bedřicha Noska*. Praha, Sefer, 1996.
- Fee, Gordon D. *New Testament Exegesis. A Handbook for Students and Pastors*. 3rd ed., Louisville, London, Westminster John Knox Press, 2002.
- Tichý, Ladislav. *Úvod do Nového zákona*. Svitavy, Trinitas, 2003.
- Otter, Jiří J. *Jen jedenkrát v Bibli. Průzkum řeckých hapaxlegomen a dalších nesnadných textů Nového zákona*. Kalich, 2007.

Plná odrážka indikuje, že knihu mají v knihovně na ETS.

Velká odrážka indikuje důležitost či kvalitu knihy při zohlednění relevance pro studium novozákonní řečtiny.